

## **Salon Seudun Sotaveteraanien puheenjohtaja Voitto Laineen puhe 26. Kansallisen veteraanipäivän juhlassa Salossa 27.4.2012.**

Kunnioitetut sotiemme veteraanit, hyvät kansallisen veteraanipäivän juhla osanottajat, miehet ja naiset, naiset ja miehet.

”Vanhat soturit eivät kuole koskaan, he vain haihtuvat pois” Näin sanoi armeijakenraali Mac Arthur sotilailleen jäähyväispuheessaan. Hän lienee tarkoittanut, että vanhat soturit elävät teoissaan jatkuvasti varsinkin silloin, kun heidän tekonsa on tuottanut isänmaalleen arvokkaita ja pysyviä tuloksia. Kenraali Mac Arthuria huomattavasti varhaisempi mies, kreikkalainen filosofi on sanonut ”Vain vainajien sota on päättynyt”. Hän puolestaan lienee tarkoittanut, että elossa olevilla kansalaisilla ja sotilailla erityisesti on edelleen tehtävänä puolustaa isänmaata ja torjua kaikkia sen vihollisia sekä sodan että rauhan aikana.

Kun tänään kaikkialla maassamme siniristiliput liehuvat kansallisen veteraanipäivän merkinä, on se osoitus siitä, että vanhojen sotateiden, sotaveteraanien teot elävät isänmaan vapaudessa ja itsenäisyydessä. Sodissamme kaatuneiden sankarivainajien ja sotien jälkeen viimeiseen iltahuutoon kutsuttujen kymmenien tuhansien veteraanien muisto elää heidän teoissaan, toivottavasti sukupolvesta toiseen. Meidän tämän päivän vastuunkantajien tehtävät jatkuvat isänmaamme turvaamisessa ja rakentamisessa.

Sotiemme veteraanien, miesten ja naisten työn arvostuksen ja yleisen tietoisuuden lisäämiseksi niistä uhrauksista, jotka sodan käyneet ikäluokat ovat saaneet kantaa, valtioneuvosto nimesi vuonna 1986 kansallisen veteraanipäivän. Päivää vietettiin ensimmäistä kertaa seuraavana vuonna, josta lähtien tämä päivä, 27.04. on ollut yleinen liputuspäivä, tänään jo 23. kertaa. Tämän vuoden teemana tällä päivällä on ”Jälleenrakentamisen sankarit – Återuppbyggnadens hjältar”. Haluan lämpimästi kiittää mahdollisuudesta pitää tämä puhe tänään täällä salon kaupungin järjestämässä juhlassa ja samalla tuoda tähän tilaisuuteen Salon Seudun Sotaveteraanien lämmin tervehdys. Arvostan kutsua juhlapuhujaksi suuresti.

Hyvät kuulijat Hyvät kuulijat.

Tänä päivänä tasan 64-vuotta sitten JR 1:n joukot eversti Väinö J Oinosen johdolla täyttivät ylipäällikön antaman tehtävän ja ajoivat viimeiset saksalaiset joukot pois maasta Kilpisjärvellä kolmen valtakunnan rajapyykin tuntumassa. Hitlerin Saksa antautui lopullisesti vain 12 vuorokautta myöhemmin.

JR 1 oli sodasta huolimatta rauhan ajan joukko-osasto. Se syntyi Moskovan välirauhan ehtoihin kuuluneen demobilisaation seurauksena loka-marraskuun vaihteessa 1944 pääosin kotiutettavan JR 11:n kantahenkilökunnasta sekä ikäluokkien 1924 aliupseerikoulutetuista ja 1925 muista varusmiehistä, nuorimmista ikäluokista.

Rykmentti kävi talvella 1944 – 1945 lähes unohdettua sotaa Lapin perukoilla samaan aikaan, kun muu Suomi oli käytännössä irrottautunut sodasta. Maaliskuussa 1945 pidettiin eduskuntavaalit, mikä oli rauhantilan vakiintumisen selkein merkki. Äärivasemmisto oli vaalien voittaja ja se saavutti eniten eduskuntapaikkoja. Maassa oli liittoutuneiden valvontakomissio valvomassa välirauhasopimuksen toteutusta. Puolustusvoimat olivat siirtyneet rauhanajan kannalle. 2500 järjestöä, mukaan luettuna suojeluskunnat ja Lotta Svärd – järjestö, lakkautettiin. Asekatkenta oli paljastunut, ja sen aiheuttamaa kriisiä selviteltiin. Sotakorvauksia alettiin maksaa.

Saksalaiset siis saatiin maasta pois, mutta Porkkalan uudella vuokra-alueella, vain tykinkantaman päässä Helsingistä, oli Neuvostoliiton vahva tukikohta. Yleistilanne ei siis ollut kovin valoisa, mutta siitä oli lähdettävä eteenpäin.

Sodan pyörteisiin joutunut Suomi maksoi kovan hinnan itsenäisyydestään ja vapaudestaan. Kaatuneina ja kadonneina menetettiin noin 92.000 miestä. Haavoittuneita oli kolmessa sodassa noin 285.000, heistä elinikäisesti 95.000. Sodan päättyessä joka 16. mies oli sotainvalidi ja joka 17. nainen sotalleski. Joka 25. lapsi oli sotaorpo. Joka 9:s oli tuolloin kotinsa menettänyt evakko. Useimmat teistä – veteraanit – menetitte läheisiänne ja ystäviänne. Kaikki te menetitte elämäenne parhaimmat vuodet, nuoruutenne. Tänäpä, kun noista ajoista on kulunut maamme historian pisin yhtäjaksoinen rauhan kausi, on sotiemme veteraaneja jäljellä vielä noin 45.000. Poistuma on 10 % vuodessa. Rivit harvenevat, yksi kokonainen aikakausi on vääjäämättä kulumassa loppuun.

Suomen siviiliuhrit olivat vain kolme prosenttia sodassa kuolleiden kokonaismäärästä, joten maamme selvisi paremmin kuin muut sotaa käyneet maat. Meillä siviiliväestö säännönmukaisesti evakuoitiin taistelujen tieltä. Ilmapommitukset eivät tehokkaan ilmapuolustuksemme ansiosta olleet yhtä tuhoisia kuin monissa Keski-Euroopan maissa. Maamme väkiluku kasvoi tappioista huolimatta 70 000 uudella kansalaisella sotavuosien aikana. Usko parempaan tulevaisuuteen ei tuolloinkaan horjunut.

Nuorimmat sotaan kokonaan osallistuneen ikäluokan miehet ovat syntyneet vuonna 1925. He ovat nykyisin 87-vuotiaita. Sotien aikana he olivat 20-vuotiaita eli nykyisten varusmiesten ikäisiä nuorukaisia. Veteraanisukupolvi sai osakseen kantaa ankarimmat koettelemukset kuin yksikään sukupolvi 200 vuoteen.

Sodat olivat raskas ponnistus jatkuvassa kuolemanvaarassa taistelleille rintamamiehille. Se oli sitä myös rintamanaisille, lotille ja kotirintaman perheenäideille, joiden huolta ja tuskaa meidän on vaikea edes kuvitella. Rintama kestää, kun kotirintama kestää oli tuttu lause noin vuosina. Suomen naiset pitivät pyörät pyörimässä maataloudessa, teollisuudessa ja palveluammateissa. Suomen naiset kasvattivat lapset, hoitivat perheen ja vanhukset. Heidän lujuttaan ja uhrautuvuuttaan on tänäpä lähes käsittämätöntä ymmärtää, mutta sitä tulee kiitollisena muistaa ja erityisesti arvostaa.

Hyvä juhlaväki.

Suora sitaatti Marsalkka Mannerheimin päiväkäskystä. ”Tietoisina siitä, että olette täyttäneet velvollisuutenne, palaatte Te vähitellen kotinne rauhan työsarolle. Olen vakuuttunut, että tartutte näihin toimiin samalla tarmolla, antaumuksella ja itsekurilla, jonka olen oppinut Teissä tuntemaan ja jota Teissä aina olen ihaillut. Vakaa pyrkimyksemme olkoon rauhan toimin kohottaa maamme uuteen koko kansaamme kohdistuvaan kukoistukseen vilpittömissä ja ystävällisissä suhteissa naapurimaihimme”.

Tämä oli ote ylipäällikön päiväkäskystä n:o 132, joka annettiin Moskovan välirauhan solmimisen jälkeen 22.9.1944 lähes 65 vuotta sitten. Päiväkäskyä kirjoittaessaan Mannerheim ei kuitenkaan tiennyt, että myös Lappi oli tuleva hävitetyksi ja piti jälleenrakentaa sekä sotien jälkeen useita onnettomuuksia aiheuttaneet alueen miinat raivattava. Mannerheim ei ehkä tiennyt, että suurvallan painostusyritykset demokratiamme ja itsenäisyystahtomme murtamiseksi piti torjua vuosikymmenien ajaksi.

Kunnioitetut sotiemme veteraanit.

Tämän vuotista kansallisen veteraanipäivän teemaa ajatellen Te olette noudattaneet Mannerheimin kehotusta ja rakentaneet tästä maasta parhaan paikan elää meille nuoremmille suomalaisille. Suomi kuuluu maailman kehittyneimpien valtioiden joukkoon. Sotiemme ylipäällikkö tiesi, että maamme voivat rakentaa vain samat henkilöt, jotka olivat sen itsenäisyyden taistelleet. Hän luotti teihin. Te osoittauduitte hänen luottamuksensa arvoisiksi. Te olette jättäneet meille nuoremmille tässä suhteessa velvoittavan perinnön.

Mikä sitten on veteraanien perintö? Tärkein on luonnollisesti itsenäinen isänmaa. Mitä se on käytännössä merkinnyt? Valtakuntamme johto kykeni palauttamaan rauhan itsenäisyytemme ja vapautemme säilyttäen. Perustuslakimme säilyivät koskemattomina. Pohjoismaiseen perinteeseen nojaava demokratiamme säilyi. Meille jäi oikeus monipuoluejärjestelmään sekä sen myötä oikeus lailliseen poliittiseen oppositioon. Meille jäi vapaus harjoittaa uskontoa, yleinen asevelvollisuus ja suomalaisten itsensä johtamat puolustusvoimat. Kaikki itsenäisyytemme symbolit jäivät näkyväksi omaisuudeksi. Vapautemme turvin saatoimme kehittää elämäntapaamme ja kulttuuriamme omin arvostuksin ja omin päätöksin. Veteraanien työ loi perustan kansakunnan keskeisille arvoille, vapaudelle ja itsemääräämisoikeudelle, vastuulle ja eritoten yhteisvastuulle sekä yhtenäisyydelle ja yhteistyölle.

Suomi tunnetaan maana, joka ei koskaan anna periksi ja joka ei lannistu ylivoimaisilta tuntuvien vaikeuksien edessä. Tänään meillä suomalaisilla ei todellakaan ole syytä tässä suhteessa turhaan vaatimattomuuteen.

Maanpuolustustahto on Suomessa aina ollut korkea. Se on herättänyt ihailevaa huomiota etenkin niissä maissa, jotka ovat meille tärkeitä. Silloin, kun veteraanit lähtivät sotatielle, maanpuolustustahtoa ei mitattu gallupein. Veteraanit osoittivat maanpuolustustahdon taistelemalla siten, että säilytimme itsenäisyyden. Armeijamme täytti sille käsketyt tehtävät, sitä ei koskaan lyöty eikä Suomea miehitetty. Armeijamme on aina ollut lailliselle esivallalle kuuliainen eikä ole syyllistynyt tarpeettomiin julmuuksiin. Veteraanien velvoittavaa perintöä meidän nuorempien sukupolvien tulee koko kansana jatkaa.

Kunnioitetut veteraanit, hyvä juhlaväki

Tänään veteraanien arvostus on korkealla tasolla, mistä tämä Kansallinen Veteraanipäivä ja tämäkin juhla täällä Salossa monien muiden vastaavien kanssa kautta Suomenmaan ovat selkeä osoitus. Uskon tulkitsevani tässä tilaisuudessa kaikkien läsnä olevien tuntoja, kun totean, että kun me tästä eteenpäin – tulevina ja vuosikymmeninä – vietämme tätä päivää, me teemme sen vain ja ainoastaan jo käytyjen sotien veteraaniemme muiston kunnioittamiseksi. Meidän tämän päivän vastuunkantajien tulee vaalia perintöänne tänään ja myös sitten, kun viimeinenkin iltahuuto on kuulunut. Meidän tulee pitää huolta siitä, että polut kansakuntamme pyhimille paikoille – sotiemme sankarihaudoille ja muistomerkeille eivät koskaan ruohotu. Ja tänäänkin – veteraanien omana kansallisena juhlapäivänä - meidän tulee lausua Teille kiitos – kiitos Itsenäisestä Isänmaasta.